

Anisoplia spp (Coleoptera: Scarabaeidae)

سوسک قهوه‌ای گندم:

تا کنون هشت گونه از جنس *Anisoplia* در ایران جمع آوری و گزارش شده است که در بین آن‌ها گونه *A. austriaca* Hrbst. از پراکنش و اهمیت بیشتری برخوردار است. سوسک‌های قهوه‌ای گندم در استان‌های کردستان، مرکزی، آذربایجان شرقی و غربی، اردبیل، قزوین، تهران، همدان، مازندران، گلستان، چهارمحال و بختیاری، زنجان و در سایر مناطق غله خیز ایران و همچنین برخی از کشورهای اروپایی و خاورمیانه انتشار دارد.

شکل شناسی:

حشره کامل سوسک قهوه ای گندم به طول ۱۲ تا ۱۵ میلی متر می باشد. رنگ آن همانطور که از اسم این آفت پیداست قهوه‌ای تیره بوده و در قاعده بالپوش‌ها لکه سیاهی وجود دارد که آن را از سایر گونه‌ها مشخص می‌کند. لارو این آفت سفید رنگ بوده و مانند سایر لاروهای حشرات این خانواده، خمیده می باشد.

خسارت:

خسارت اصلی این آفت مربوط به لاروهای آن است که به گندم پائیزه تازه جوانه زده، حمله نموده و باعث قطع شدن ریشه و طوقه آنها می گردد. طبق بررسی های رضاییگی (۱۳۶۹) لاروهای این آفت با تراکم ۳-۵ عدد در متر مربع، ۸-۱۲ درصد گندم های تازه جوانه زده را قطع می کنند. حشرات کامل آن نیز با تراکم ۱/۵-۳ عدد در متر مربع به ۲/۸-۶ درصد سنبله ها در مراحل شیری شدن و رسیدن، خسارت وارد کرده و تنها ۱۵-۱۶ درصد دانه های موجود در این سنبله ها خسارت می بیند.

شکل ۱- سوسک قهوه‌ای گندم *Anisoplia austriaca*

زیست شناسی:

این حشره زمستان را به صورت لارو یک ساله در عمق ۲۵-۳۰ سانتی‌متری و یا لارو دو ساله در عمق ۵-۸ سانتی‌متر خاک به سر برده و در بهار به شفیره تبدیل می‌شود. حشرات کامل در اوایل خرداد ماه ظاهر شده و در طول روز از خوشه‌های گندم تغذیه می‌کنند. حشرات کامل شبها را زیر کلوخه‌ها به سر برده و روزها به روی خوشه می‌روند. پس از تغذیه جفت گیری نموده و تخم های خود را داخل خاک قرار می‌دهند. لاروها پس از خروج ابتدا از مواد پوسیده و بعد از ریشه گیاهان هرز تغذیه می‌نمایند. دوره لاروی ۲۰-۲۲ روز، دوره شفیرگی ۱۰-۱۵ روز و دوره زندگی حشره کامل ۴۰-۴۵ روز طول می‌کشد. به این ترتیب در هر دو سال یک نسل به وجود می‌آید. هر حشره ماده ۲۰-۵۰ عدد تخم بسته به میزان رطوبت در عمق ۸-۲۰ سانتی‌متری خاک قرار می‌دهد.

روش های کنترل:

- ۱- **کنترل زراعی:** شخم عمیق بلافاصله پس از برداشت گندم برای کنترل لاروها/ تناوب زراعی
- ۲- **کنترل مکانیکی:** جمع آوری حشرات کامل
- ۳- **کنترل شیمیایی:** مبارزه شیمیایی از نظر اقتصادی قابل توصیه نیست، زیرا سمپاشی علیه پوره‌های سن گندم روی حشره کامل این آفت نیز موثر واقع شده و آن را کنترل می‌نماید.
- ۴- **کنترل بیولوژیک:** استفاده از قارچ پاتوژن *Metarhizium anisoplia*

برخی از منابع مورد استفاده:

- (۱) اسماعیلی، م.، آزمایش فرد، پ. و کریمی، ا. ۱۳۷۴. حشره‌شناسی کشاورزی. انتشارات دانشگاه تهران، چاپ سوم، ۵۵۰ صفحه.
- (۲) بهداد، ا. ۱۳۷۱. آفات مهم گیاهان زراعی ایران. چاپ نشاط، چاپ سوم، اصفهان، ۶۱۸ صفحه.
- (۳) رضاییگی، م. ۱۳۶۹. گزارش پژوهشی طرح بررسی بیولوژی سوسک قهوه ای گندم. *Anisoplia spp.* گزارش پژوهشی بخش تحقیقات آفات و بیماریهای گیاهی، مرکز تحقیقات کشاورزی کرمانشاه. صفحات ۲۶-۳۹.